suotas piltinis XX a. sluoksnis su gausybe griuvenų ir šiukšlių. Šiame gylyje pasiekta R sienos pamato apačia, todėl daugiau nebesigilinta. Centrinėje rūsio dalyje tirtas 1,4x1,4 m dydžio šurfas. Jo vietoje įsigilinta iki 1,4 m. Toliau fiksuoti piltiniai XX a. sluoksniai. Vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta, įžemis nepasiektas. Patalpos sienos sumūrytos iš akmenų, rištų pilkšvu kalkių skiediniu. Vietomis naudoti ir raudonų plytų fragmentai. Palei P sieną iš geltonų ir rausvų 24–25x14,5–16x5,5 cm dydžio plytų, rištų tvirtu pilkos spalvos kalkių skiediniu, sumūrytos arkinės atramos tikriausiai buvo skirtos luboms laikyti. Įėjimas į patapą buvęs iš Š pusės, ties patalpos centru. Įėjimo plotis 95 cm, o pati patalpa buvo netaisyklingos formos, 6,6x5,3x6,9x4,9 m dydžio, ilgosiomis kraštinėmis orientuota R–V kryptimi.

Dominikonų St. 9

During the investigation at Dominikonų St. 9, four test pits (a total of 12.46 m^2) and a 44.4 m^2 trench were excavated. Test Pits 1–2 were located at the sites of former cellars (Fig. 1). A cellar ceiling was unearthed in Test Pit 4, undated stone paving, which had been severely damaged in laying a sewer line during the interwar period, at a depth of 1.1 m in Test Pit 3 (Figs. 2, 3). 15th century and earlier layers were excavated under it. The bottom of the foundation of the adjacent building was reached at a depth of 2.5 m, sterile soil at 2.9 m. In cleaning out the cellar at the site of Trench 1, the excavation was conducted down to a depth of 2.8 m throughout the area, to a depth of 4.2 m at a deeper location. The bottom of the foundation of the E wall was reached, but not sterile soil; no valuable layers or finds were discovered.

Justina Stankevičiūtė,
Gintautas Rackevičius

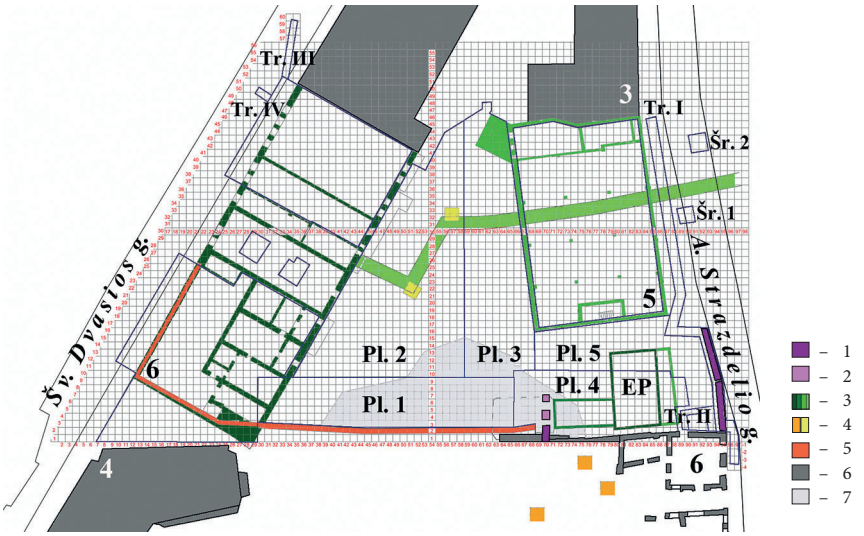
Strazdelio gatvė 1

XVIII a. 3 dešimtmečio Vilniaus plane iš J. G. M. Fiurstenhofo žemėlapių rinkinio posesijos teritorija suformuota, tačiau vaizduojama be pastatų. Mediniai pastatai XVIII a. pradžioje stovėjo į Š nuo sklypo, prie kelio nuo Subačiaus vartų. Trikampio plano miesto kvartalas už miesto sienos apėmė 4 posesijas 1315, 1317, 1318, 1319 tarp dabartinių Antano Strazdelio,

1 pav. Apytikslė tirto sklypo lokalizacija, Vilniaus planų iškarpos: 1 – 1808 m. plane; 2 – 1938 m. plane; 3 – sklypo lokalizacija 2017 m. plane. G. Rackevičiaus brėž.

Fig. 1. Approximate location of the investigated plot, extracts from plans of Vilnius: 1 – in the 1808 plan; 2 – in the 1938 plan; 3 – location of the plot in the 2017 plan.

2 pav. 2018 m. tyrinėtų plotų planas: 1 – XVIII a. pabaigos – XIX a. I pusės statiniai; 2 – XIX a. II pusės statiniai; 3 – XX a. II pusės statiniai; 4 – 2005 ir 2007 m. žvalgomųjų tyrimų vietos; 5 – 2018 m. dėl darbų saugos įrengtas pamatas; 6 – gretimų sklypų pastatai ir pastato griuvėsiai; 7 – archeologiškai vertingų sluoksnių vieta (plotai 1–4).
L. Mikhaylik brėž.

Fig. 2. Plan of the areas excavated in 2018: 1 – structures from the late 18th – first half of the 19th centuries; 2 – structures from the second half of the 19th century; 3 – structures from the second half of the 20th century; 4 – 2005 and 2007 evaluation sites; 5 – a buttress laid in 2018 for occupational safety reasons; 6 – the buildings and building rubble on the adjacent plots; 7 – location of archaeologically valuable layers (areas 1–4).

Mikalojaus Daukšos ir Šv. Dvasios gatvių (1 pav.).

1315 posesijos Š dalyje XVIII a. II pusėje būta dvarelio dabartinio namo A. Strazdelio g. 1 vietoje. XVIII a. pabaigoje pritaikius pastatus 1799 m. čia įkurta Borucho Romo spaustuvė, kuri įvairiais pavadinimais veikė iki 1940 m. nusavinimo (nacionalizavimo). Posesijos P dalyje, prie Šv. Dvasios gatvės ir A. Strazdelio gatvės 1891–1901 m. pastatyti du nauji triaukščiai namai, pradžioje pritaikyti tabako fabrikui ir spaustuvei, o XX a. pradžioje jau abu naudoti spaustuvės reikmėms.

2018 m. tyrinėta teritorija, vaizduojama 1808 m. Vilniaus plane, jau XVIII a. pabaigoje įvardinta 1317 posesija (1:1 pav.). Posesijos PR kampe, ties jos P riba vaizduojamas ilgas L raidės plano mūrinis pastatas, priglaustas galu į dabartinę A. Strazdelio gatvę.

Posesijos R dalis prie Smalinės skersgatvio (lenk. *Zaulek Smolny*) vaizduojama be pastatų, o V dalyje žymimas sodas prie Cerkvės gatvės (lenk. *Ulica Cerkiewna*). Ši posesija 1732–1845 m. priklausė Aušros vartų Basųjų karmelitų vienuolynui. Čia XVIII a. minimas buvęs vaško fabrikėlis. 1317 posesiją iš R ribojo laužto plano tvora (*VAA*, f. 1019, a. 11, b. 4762). Iki XX a. I pusės posesija buvo menkai urbanizuota, 1938 m. Vilniaus plane ties dabartine A. Strazdelio (buvusi *Zaulek Głuc*hy) gatve matomi du namai, o posesijos PR kampe – 3 sujungti nameliai ties posesijos P riba (1:2 pav.).

XX a. II pusėje spaustuvės teritorija išplėsta į P ir apėmė buvusią 1317 posesiją. 1952 m. prie

Šv. Dvasios gatvės (tarybiniu laikotarpiu Birštono gatvė) pastatytas naujas spaustuvės korpusas ir nauja elektros pastotė. Ilgainiui skersai posesiją nutiesta šilumotiekio trasa, pastatytas naujas spaustuvės korpusas, ties A Strazdelio gatve išplėsta elektros pastotė (2 pav.).

Į P nuo Strazdelio g. 1 sklypo – M. Daukšos g. 6 namo vidiniame kieme Tauras Poška 2005 m. žvalgomųjų tyrimų metu ištyrė 3 2x2 m dydžio, 12 m^2 bendro ploto šurfus (2 pav.). Tyrimų metu nustatyta, kad kultūrinio sluoksnio storis siekia daugiau kaip 2,8 m. Viršutiniai sluoksnio horizontai iki 1,8 m gylio susiformavę XIX–XX a. 1,8–2,4 m gylyje tirtas juodžemio sluoksnis, preliminariai datuotas XVIII a., surasti XVII–XVIII a. radiniai, tikslesnei jo chronologijai nustatyti dėl mažos tyrimų apimties pritrūko duomenų. Nė viename iš tirtųjų šurfų įžemis nepasiektas (*LIIR*, f. 1, b. 4518, p. 5).

2007 m. Vitalija Veževičienė šalia renovuojamo šiluminės trasos kolektoriaus Strazdelio g. 1 sklype, buvusios spaustuvės kieme ištyrė du 2x1,3 ir 2x1,4 m dydžio, 5,4 m^2 bendro ploto šurfus (2 pav.). Paaiškėjo, kad kieme išlikęs 0,2–1,1 m storio XIX–XX a. susiformavęs kultūrinis sluoksnis. Centrinėje sklypo dalyje įžemis pasiektas 20 cm gylyje – manoma, kad buvęs paviršiaus lygis nulygintas XIX a., kai šiame sklype prasidėjo intensyvios statybos. Palei buvusios spaustuvės Šv. Dvasios g. 6 korpuso pamatus 2007 m. buvęs paviršius nužemintas iki 1,75 m gylio. Archeologinių žvalgymų plotas vidiniame kieme sudarė 690 m^2, o Šv. Dvasios gatvėje, požeminių inžinerinių tinklų tranšėjų vietose žvalgyta 130 m^2 dydžio plote. Įžemis pasiektas 0,7–1,4 m gylyje, surasta XVI a. pabaigos – XX a. radinių (*ATL 2007 metais*, 2008, p. 440).

2013–2014 m. sklype A. Strazdelio g. 1 žvalgomuosius ir detaliuosius tyrimus vykdė L. Girlevičius, ištirtas 139,5 m^2 plotas. Kultūrinio sluoksnio storis tirtoje teritorijoje – 0,5–2,6 m, jis datuojamas XVI–XX a., ankstyviausi radiniai datuoti XVI a. II puse – pabaiga (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 397–398).

2018 m. A. Strazdelio g. 1 sklype bei A. Strazdelio ir Šv. Dvasios gatvėse ištirtas bendras 2865,4 m^2 plotas. Tik nedideliame 289,9 m^2 dydžio plote sklypo P dalyje išlikę vertingi XVII a. pabaigos – XVIII a. sluoksniai su to meto ir pavieniais ankstesnio laikotarpio radiniais (2 pav.). XVII a. pabaigos – XX a. sluoksniuose rasti 1066 XV–XX a. radiniai.

2018 m. detaliųjų tyrimų pradžioje buvusios antžeminės spaustuvės korpusų Šv. Dvasios g. 6 ir A. Strazdelio g. 5 dalys buvo nugriautos. Sklypo P dalyje, buvusios XX a. II pusės spaustuvės mūrinės tvoros vietoje dėl darbų saugos ir siekiant išsaugoti gretimą P pusėje esantį pastatą Šv. Dvasios g. 4, įrengtas gręžtinių polių pamatas (2 pav.).

Visas vidinis kiemas buvo padalintas į 5 tyrimų plotus: 1 plotas – 248,3 m^2, 2 – 489 m^2, 3 – 302 m^2, 4 – 207,4 m^2, 5 – 167,3 m^2 dydžio (2, 3 pav.). Iš viso kieme tyrinėta 1414 m^2.

Sklypo P dalyje (2, 3 pav.) virš geltono smėlio įžemio (vėliausio, trečio geologinio sluoksnio) išlikęs 10–40 cm storio (ties H_{abs}131,00–132,30 m altitudėmis) vertingas XVII a. pabaigos – XVIII a. vidurio kultūrinis sluoks-

3 pav. Tyrimų vaizdai: 1 – ploto 1 vaizdas iš R; 2 – 1317 posesijos R tvoros pamatas tranšėjoje I iš P; 3 – XVII a. (?) pamato fragmentas ploto 1 kontrolinėje juostoje iš V; 4 – duobės 7 plote 2 pjūvis iš V; 5 – duobės 8 plote 4 pjūvis iš Š. G. Rackevičiaus nuotr.

Fig. 3. Images of the investigation: 1 – Area 1, as seen from the E; 2 – the foundation of the E fence of Holding 1317 in Trench I, as seen from the S; 3 – a fragment of a 17th-century (?) foundation in the baulk of Area 1, as seen from the W; 4 – the section of Pit 7 in Area 2, as seen from the W; 5 – the section of Pit 8 in Area 4, as seen from the N.

4 pav. XV–XVII ir XX a. monetos ir spaudos klišė: 1 – Tverės kunigaikštystė, pulas, varis, XV a. II pusė; 2 – LDK, Žygimantas Augustas, 1555 m., pusgrašis, sidabras; 3 – LDK, Zigmantas Vaza, 1621 m., dvidenaris, sidabras; 4 – Lenkijos Respublika, 50 grašių, 1925–1939 m., nikelis; 5 – spaudos klišė, užrašas – „LTRS Ministrų Taryba – T523“, 1952–1990 m. L. Kajotos nuotr.

Fig. 4. 15th–17th-century and 20th-century coins and a printing plate: 1 – Principality of Tver, pulo, copper, second half of the 15th century; 2 – GDL, Sigismund II Augustus, 1555, half groat, silver; 3 – GDL, Sigismund III Vasa, 1621, double denar, silver; 4 – Republic of Poland, 50 groszy, 1925–1939, nickel; 5 – printing plate with the inscription 'LTSR Council of Ministers – T523', 1952–1990.

nis – tamsiai pilka žemė su XVII–XVIII a. radiniais. Jo paviršius žemėjo PV kryptimi. Šiame sluoksnyje rastos vėliausios monetos – XVII a. pabaigoje kaldinti Jono Kazimiero šilingai, smulkūs XVII a. krosnių koklių fragmentai, daugiausia padengti žalios spalvos glazūra, dekoruoti lubų kesonu, tęstiniu gvazdikų ornamentu, taip pat XVII–XVIII a. keraminių indų, puodų, puodynių fragmentai, daugiausia nedekoruoti ir nepadengti glazūra, keraminės taupyklės, trikojų keptuvių fragmentai, taip pat kaltinės vinys, batų pasagėlės bei peilių geležtės, akmeninio galąstuvo nuolauža ir kita (4, 5 pav.). Šis sluoksnis mažiausiai suardytas ir išlikęs 1 ploto 168,6 m^2 dydžio R dalyje, 2 ploto 29,9 m^2 dydžio PR kampe, 3 ploto 30,4 m^2 dydžio PV kampe ir 4 ploto 61 m^2 dydžio V dalyje. Bendras XX a. II pusėje nesuardytų sluoksnių sklypo P dalyje plotas – 289,9 m^2 (2 pav.). Tuo pačiu laikotarpiu naudotos 4 duobės, matyt, iškastos tvarkant teritoriją (3:4, 5 pav.). Tamsiai pilkos žemės sluoksnis gali būti siejamas ir su Basųjų karmelitų vienuolijos ūkine veikla XVIII a. I pusėje (nuo 1732 m.).

XVIII a. II pusėje buvo naudojama išlikusi stulpavietė ir 2 duobės (3:5 pav.), o XX a. I pusėje – ploto 1 PR kampe iškasta 2,4 m gylio tualeto duobė, kurios dugne, ties H_{abs}129,80 m altitude pasiektas antro geologinio sluoksnio – molio paviršius (3:1 pav.).

Į XVIII a. sluoksnius XVIII a. pabaigoje – XIX a. I pusėje įkastas arkinis pastato pamatas, ties sklypo P riba jo didžioji dalis netyrinėta, nes priklauso gretimam M. Daukšos g. 6 sklypui, taip pat ties sklypo P riba buvo atidengti kitų XIX a. I pusės statinių pamatų fragmentai (2; 3:5 pav.). Žemiau vieno iš šių pamatų rastas XVIII a. kampinis koklis, padengtas baltos spalvos glazūra (5:12 pav.).

Tiriant ploto 1 kontrolinę juostą, surastas neaiškios paskirties XVII a. (?) netašytų akmenų ir gelsvos molio masės plytų, rištų molio skie-

diniu, pamato fragmentas (3:3 pav.). Jis įverstas į XX a. vidurio (1950–1952 m.?) spaustuvės korpuso, buvusio Šv. Dvasios g. 6, pamato duobę. Šioje duobėje rastas XVI a. I pusės pusiau cilindrinio koklio, padengto polichromine glazūra ir puošto „Įsimylėjėlių poros“ siužetu, fragmentas (5:2 pav.).

Tiriant elektros kabelių 54 m ilgio, 77 m^2 ploto tranšėjas prie A. Strazdelio gatvės, jos P dalyje, ties H_{abs} 132,00–133,50 m altitudėmis aptikti išlikę XVIII a. pabaigos – XIX a. I pusės 1317 posesijos R tvoros pamato fragmentai (1:1; 2; 3:2 pav.). Tvora mūryta iš gelsvos molio masės klasicizmo epochai būdingų 24–26x12–12,2x 4,8–6 cm dydžio plytų, rištų pilkos spalvos kalkių skiediniu. Tranšėjoje atidengtas 14 m ilgio tvoros pamatas, jo Š dalis arkinės konstrukcijos, o P dalis ištisinio pamato, su paliktais „štrabais“. Matyt, čia ketinta statyti dar dvi statmenai prisijungiančias mūrines sienas (?), tačiau šis sumanymas liko neįgyvendintas. Pamatas ties H_{abs}132,00–132,30 m altitudėmis įkastas į geltono smėlio įžemį, visi šalia tvoros buvę XVII a. pabaigos – XX a. I pusės paviršiai sunaikinti XX a. II pusėje tiesiant požeminius inžinerinius tinklus.

Sklypo P dalies viršutiniai XVIII a. II pusės – XX a. I pusės sluoksniai daugumoje vietų sunaikinti XX a. viduryje – II pusėje nukasant buvusį paviršių bei tiesiant požeminius inžinerinius tinklus. To laikotarpio sluoksniuose rasta spaudos klišė su užrašu „LTRS Ministrų Taryba“, Lenkijos Respublikos grašių (4:4, 5 pav.), Vokietijos Reicho pfenigų, TSRS kapeikų, iš retesnių radinių minėtinas XV a. II pusėje kaldintas Tverės kunigaikštystės pulas, nebūdingas LDK monetų apyvartai. Rusijoje šios monetos išliko piniginėje apyvartoje ir XVI a. (4:1 pav.).

Ties H_{abs}132,40–132,50 m altitudėmis fragmentiškai išlikęs buvęs XX a. I pusės akmenimis

5 pav. XVI–XVIII a. radiniai: 1 – taupyklė; 2 – pusiau cilindrinio koklio fragmentas; 3 – taupyklė; 4 – puodynės fragmentas; 5 – plokštinio koklio fragmentas; 6 – puodo fragmentas; 7 – keptuvės fragmentas; 8 – bato pasagėlė; 9 – puodo fragmentas; 10 – galąstuvo nuolauža; 11 – XIX a. pradžios dubens fragmentas; 12 – kampinis koklis; 13 – peilio geležtė. A. Ragauskaitės nuotr.

Fig. 5. 16th–18th-century finds: 1 – a coin bank; 2 – a fragment of a semi-cylindrical stove tile (Halbzylinderkachel); 3 – a coin bank; 4 – a jar fragment; 5 – a fragment of a panel stove tile (Blattkachel); 6 – a pot fragment; 7 – a pan fragment; 8 – a heel plate; 9 – a pot fragment; 10 – a whetstone chip; 11 – a fragment of an early 19th-century bowl; 12 – a corner stove tile (Eckkachel); 13 – a knife blade.

grįstas paviršius, žemėjęs V kryptimi, kuris XX a. II pusėje buvo asfaltuotas.

Tiriant plotą 5, nugriovus elektros pastotę, kurios sienų ir požeminių kamerų betoniniai pamatai buvo įkasti į geltono smėlio įžemį, vertingo kultūrinio sluoksnio nesurasta (2 pav.). Nugriovus spaustuvės korpuso, buvusio A. Strazdelio g. 5, požeminę dalį, pamatų duobės nesuardytoje dalyje, buvusio įvažiavimo į spaustuvės teritoriją vietoje, ties H_{abs}131,00–132,60 m altitudėmis buvo supiltinio pobūdžio elektros kabelių tranšėjų užpylimo sluoksnis, ties H_{abs}131,00–131,60 m altitudėmis fiksuotas geltono smėlio įžemis, ties H_{abs}129,90–131,00 m altitudėmis fiksuotas antras geologinis 1,1 m storio sluoksniuoto rudo ir šviesiai rudo molio sluoksnis, giliau – daugiau nei 4 m storio sluoksniuoto balto žvyro su stambesnės frakcijos akmenėlių tarpsluoksniais pirmas geologinis sluoksnis.

Vidinio kiemo vidurinėje dalyje, virš veikiančios šilumotiekio trasos, kurios betoninio kolektoriaus viršus buvo ties H_{abs}127,82 m altitude, visi kultūriniai sluoksniai sunaikinti XX a. II pusėje ir 2007 m. rekonstrukcijos metu. Ties buvusios spaustuvės korpuso Šv. Dvasios g. 6 požeminės dalies pamato perkasimu, ties H_{abs}128,20–129,20 m altitudėmis išlikęs vietomis pažeistas natūralus 40 cm storio sluoksniuoto rudo ir šviesiai rudo molio sluoksnis, giliau – balto žvyro sluoksnis.

Galima manyti, kad ir ankstesnių archeologinių tyrimų metu į Š nuo buvusios A. Strazdelio g. 5 spaustuvės korpuso, A. Strazdelio g. 1 ir 3 namų teritorijoje surastas 60–70 cm storio molio sluoksnis yra natūralus, o ne dirbtinis ir neturėtų būti siejamas su molio sandėliavimu (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 361, 362; *ATL 2014 metais*, 2015, p. 397).

Buvusios spaustuvės korpuso Šv. Dvasios g. 6 požeminių patalpų bei lietaus nuotekų kanalizacijos tranšėjose Šv. Dvasios gatvėje žvalgyta 868,4 m^2 dydžio bendrame plote. Čia susiformavę spaustuvės pamatų duobių ir ankstesnių inžinerinių tinklų tranšėjų XX a. II pusės ir 2007 m. užpylimo sluoksniai be vertingų archeologinių radinių (2 pav.). Perkasimų nepaliestose vietose, žemiau Šv. Dvasios g. grindinio (ties H_{abs} 132,22 m altitude) ir namo 6 Š kampo rūsio pamato, 3,4 m gylyje, ties H_{abs}128,82–129,72 m altitudėmis pasiektas perkasimų pažeistas natūralus sluoksniuoto rudo ir šviesiai rudo molio sluoksnis, o prie namo ŠV sienos žemiau buvusių betoninių rūsio grindų – ties H_{abs}127,27 m altitude, pasiektas natūralaus balto žvyro sluoksnio paviršius.

Buvusios spaustuvės A. Strazdelio g. 5 korpuso požeminių patalpų vietoje žvalgyta 486,4 m^2 plote (2 pav.). Žemiau laiptinės grindų, ties H_{abs}129,80 m altitude, o šilumotiekio tranšėjos nesuardytoje dalyje po betoninėmis rūsio grindimis, ties H_{abs}127,90 m altitude pasiektas natūralaus balto žvyro sluoksnio viršus.

A. Strazdelio gatvėje, projektuojamų šulinių vietoje tyrinėti du 11,1 m^2 bendro ploto šurfai (2 pav.). Šurfe 1 tyrimų metu ties H_{abs}129,20–132,40 m altitudėmis stebėti tik XX a. požeminių inžinerinių tinklų tranšėjų užpylimo ir išlyginamasis skaldos, asfalto dangų sluoksniai. Tiriant šurfe 2 po asfalto ir skaldos sluoksniais ties H_{abs}131,12–131,42 m altitudėmis XX a. perkasimų nepažeistose vietose išlikęs natūralus molio sluoksnis, žemiau – balto smulkaus žvyro sluoksnis.

Naujai įrengiamos elektros pastotės įžeminimo bendro 8,5 m^2 ploto tranšėjoje vertingo kultūrinio sluoksnio nerasta (2 pav.).

Kvartalas miesto gynybinės sienos išorėje susiformavo palyginti vėlai. XIX–XX a. teritorija virto industrine. Dėl spaustuvės plėtros 1317 posesijos teritorija ir didžioji kultūrinio sluoksnio dalis sunaikinta XX a. II pusėje.

Strazdelio St. 1

The territory investigated in 2018 is depicted in an 1808 plan of Vilnius and was already called Holding 1317 in the late 18th century (Fig. 1:1). This property belonged to the Aušros Vartai (Gate of Dawn) Discalced Carmelite monastery during 1732–1845. In 2018, a total of 2865.4 m² were excavated on the plot at A. Strazdelio St. 1 and on A. Strazdelio and Šv. Dvasios Streets, only in a small area of 289.9 m² in the S part of the plot had valuable late 17th–18th-century layers with contemporaneous isolated and earlier finds survived (Fig. 2). 1066 15th–20th-century finds were found in the late 17th–20th-century layers (Figs. 4, 5).

In the S part of the plot (Fig. 2), above the sterile yellow sand, a 10–30 cm thick (at an altitude of H_{abs}131.00–132.30 m), valuable late 17th – mid-18th-century cultural layer of dark grey soil with 17th–18th-century finds has survived. The finds include coins, the latest being late 17th-century John II Casimir shillings; small fragments of 17th-century stove tiles, mostly with green glaze; decorated ceiling panels with a continuous dianthus design; 17th–18th-century ceramic vessel, pot, and jar fragments, mostly undecorated and unglazed; ceramic coin banks; three-legged pan fragments; hand-forged nails; heel plates; knife blades; stone and whetstone fragments; etc. (Figs. 4, 5).

The watching brief of the electric cable trench (54 m long, 77 m² in area) beside A. Strazdelio Street revealed foundation fragments from the late 18th – first half of the 19th-century east fence of Holding 1317 that had survived in its S part at an altitude of H_{abs}132.00–133.50 m (Figs. 1–3).

The quarter outside the city's defensive wall formed relatively late. In the 19th–20th centuries the territory became industrial. Because of the expansion of a printing house, the surface of Holding 1317 and the bulk of its cultural layer were destroyed in the second half of the 20th century.

Justina Stankevičiūtė

Šiltadaržio gatvė 4

2018 m. KVP Šiltadaržio g. 4 sklype, trečiame bute ir kieme atliko detaliuosius tyrimus. Archeologiniai tyrimai Šiltadaržio g. 4 sklype anksčiau vykdyti vieną kartą. 2003 m. V. Steponaitis Šiltadaržio g. 4 pastato viduje ištyrė 7,5 m² dydžio šurfą. Fiksuotas iki 85 cm storio kultūrinis sluoksnis su XVII–XIX a. radiniais. Tyrimų metu aptiktas XVII a. pabaigos – XVIII a. datuoto mūrinio pamato fragmentas (*ATL 2003 metais*, 2005, p. 224–226).

Iš viso ištirtos 3 perkasos. Perkasa 1 buvo būsimo rūsio vietoje, 11,44 m² bendro ploto. Perkasos 2–3 tirtos vandentiekio ir buitinių nuotekų įvadų vietose, jos atitinkamai buvo 2,6 m² ir 2,52 m² dydžio. Pamatų hidroizoliacijos darbų metu žvalgyta 0,65 m² ploto tranšėja.

Perkasa 1 tirta būsimo rūsio vietoje. Po sienomis pavedimo būdu buvo įrengiami pamatai, todėl nebuvo galima viso ploto ištirti iškart. Rūsys suskirstytas į aštuonias skirtingo dydžio dalis. Bendras ištirtas plotas 11,44 m². Prieš pradedant tyrimus dalimis pašalintas 50–60 cm storio viršutinis šiukšlių ir maišyto grunto su šiukšlėmis sluoksnis. Žemiau tirtas 0,4–1 m storio pilko grunto su griuvenomis sluoksnis su pasitaikančiais molio, kalkių ir smėlio intarpais. Jame rasta XVII–XIX a. būdingų radinių. Po šiuo sluoksniu V dalyje pasiektas įžemis – smėlis arba žvyras. R ir P perkasos dalyse slūgsojo tamsiai pilko–juodo grunto su pavieniais angliukais sluoksnis. Jis buvo 10–30 cm storio. Jame P dalyje aptikta XVI a. pabaigos – XVII a.